

Sammanställning

Dialog med fokus på Irak – Sigtuna 23-24 april 2010

En bakgrund

Migrationsverket har sedan 2004 arrangerat dialoger med fokus på Irak som visat på sambanden mellan migration och utvecklingsbistånd och har sedan 2008 även inbegripit näringslivsinsatser inom verksamhetsområdet frivillig återvandring. Det finns över 26 000 irakier i Sverige med permanenta uppehållstillstånd som flyktingar, skyddsbehövande, av humanitära skäl eller som tagits ut på flyktingkvoten. Ytterligare ett stort antal irakier har sökt sig till Sverige, som familjeåterföreningar eller som invandrare. Sammanlagt finns uppskattningsvis 117 000 med irakisk bakgrund i Sverige. Inom den irakiska gruppen finns kompetens som kan vara av stor vikt för utvecklingen i Irak.

Många av dessa personer med irakisk bakgrund med erfarenheter och kunskaper vill bidra till återuppbyggnad och utveckling för att Irak ska gå mot en bättre framtid, flera av dem har dessutom under längre eller kortare tid vistats i Irak. Dialogen i Sigtuna kan förstärka den roll som exilirakier i Sverige har eller kan spela för en positiv utveckling. Utveckla samverkan mellan myndigheter och det civila samhällets organisationer för att bidra till en förmedling av arbetstillfällen i Irak till irakier i Sverige som önskar och har ett intresse av att återvändra. De medverkande har sitt ursprung i Irak och representerade föreningar, organisationer och företag som startats i Sverige och de är geografiskt bosatta i olika delar av Sverige och med rötter i så skilda delar av Irak att landet täcktes in väl rent geografiskt¹.

Försörjning och sysselsättning²

Medan arbetslöshetssiffrorna ökar i världen så har Irak kunnat minska arbetslösheten i landet under de senaste åren, men landet saknar kompetens på flera områden som är nödvändigt för landets utveckling och framtid. Det finns flera exempel på detta. I måleribranschen finns många företag, men de som arbetar där saknar ofta kunskaper för att kunna göra ett bra arbete. Den satsning som gjorts i Irak för att asfaltera gator och vägar, men där bristen på kompetens försvårat och fördyrat projekten. Miljöarbete, personalens bemötande inom sjukvården och metoder för undervisning i skolan är ytterligare områden där kompetens saknas.

---

¹ Program, medverkande och gruppuppgift, se bilaga.

² Sida 3 Birgitta Otters dokumentation: Dialog fokus på Irak – Mariefred 17-18 april 2009, www.migrationsverket.se / Lämna Sverige/Återvandring,.

Såväl irakiska företag, organisationer som regering och andra offentliga aktörer behöver stöd från omvärlden i återuppbyggnaden av landet, främst med kompetensöverföring och utbildningar, men också genom investeringar.

Sverige har uppnått goda resultat på många av de områden som behöver utvecklas i Irak. Detta tillsammans med att det i dag finns många med irakisk bakgrund i Sverige, som har relevanta erfarenheter och kunskaper att dela med sig av i Irak, gör att Sverige har goda förutsättningar att medverka till att stabilisera och förbättra livsvillkoren i Irak.

En kompetensöverföring via frivillig återvandring leder emellertid till att ett antal frågor av trygghetskaraktär måste lyftas.

Irak behöver stöd från omvärlden på flera sätt. Den enskildes livsvillkor i Irak, både när det gäller försörjning och boende, kräver mer samarbete mellan Sverige och Irak. Tillgång till sjukvård, skola, förskola etc. måste också utvecklas. Här har Sverige den kompetens och utbildning som Irak söker. Samarbete och utveckling på dessa områden är ytterst angelägna för att människor ska kunna återvändra.

Dialogens syfte och upplägg

Inledningar genom föredragningar som katalysatorer inför gruppuppgifter:

Rapport aktuellt Irak, Maikki Lemne, Utrikesdepartementet/MENA.
Utbildningsinsats inför svenskt-irakiskt samarbete vid återuppbyggnaden av infrastrukturen, Jan-Olof Nyström Utrikesdepartementet/Projektexportsektariatet.

Med kompetensöverföring genom arbete och praktik i Irak som tema för dialogen i Sigtuna var syftet att utvidga och fortsätta det pågående informations- och erfarenhetsutbytet inom området frivillig återvandring.

Dialogen ska på sikt resultera i en vägledning för hur intresserade ska kunna gå tillväga för att söka arbete och praktik i Irak, samt ge tid för informations- och erfarenhetsutbyte, samverkan och socialt umgänge.

Den irakiska diasporan fick möjligheten utifrån sina erfarenheter och kunskaper att belysa situationen på arbetsmarknaden i hemlandet som en följd av dialogen i Mariefred 2009 och därför ta fram strategier för hur intresserade ska kunna anställas eller praktisera under en kortare period inom ett antal efterfrågade områden i Irak.

Två övergripande frågor för att underlätta för irakier att finna försörjning eller sysselsättning och inkomstmöjligheter i Irak var styrande för dialogen:

Vilka aktörer kan ingå i en strategi och hur ska den utformas?

Ta fram konkreta exempel som kan ge vägledning för att söka ett arbete eller praktik i Irak?

Dessa övergripande frågor diskuterades under dialogen i sex arbetsgrupper. Varje grupp tilldelades ett särskilt område att diskutera. Dessa områden var:

- Företagande och Handel

- Industri
- Kultur
- Miljö och Teknik
- Utbildning
- Stats- och kommunal förvaltning

Arbetsgruppernas diskussioner

Nedan följer presentationer av vad som togs upp och föreslogs från respektive arbetsgrupp.

Företagande och handel

IESD in Sweden, Ebtisam Adnan Hatem
Svensk Irakiska Company (SICOM), Akil Ibrahim
IFS / Irakprojektet, Sami Almaleh

I - Vilka aktörer kan ingå i strategin och hur ska den utformas?

Gruppen anser att ett samarbete mellan: kommunala myndigheter i Irak och Sverige, publik- och privata sektorn, samt irakiska - och svenska akademiker, kan leda till en grund för ett långsiktigt utvecklingsprogram mellan Sverige och Irak. Att hitta kanaler till unga Irakiska medborgare kan vara en utmaning för ett sådant program. Men, gruppen anser att till en början, vissa universitet och institutioner som ligger i närheten av attraktiva religiösa platser i Irak kan skapa en bra miljö för en intellektuell debatt och skapande av nya möjligheter.

Mer konkret, kan vi nämna eventuella områden/aktörer enligt punkterna nedan:

A) Ett samarbete mellan den offentliga sektorn I Sverige och Irak

- Ministry of Transportation in Iraq:

Projektet, Faw Grand Hamn som ligger på Faw halvön söder om Basra-provinsen.

Projektet kommer att kosta cirka 4,6 miljarder Euro och hamnen planeras för att skapa en kapacitet av 99 miljoner ton per år för att bli en av de största hamnarna med utsikt över den arabiska Golfregionen. Grundstenen till detta projekt har lagts den 5 april 2010 av den irakiska transportministern.

Falling hamn i regionen Ra's al i provinsen Basra vid golfen kommer att bli en av de största hamnarna i världen och ändra kartan över världens sjötransporter, eftersom den skulle förmedla varorna från Aliapano i Kina och Sydostasien till

Europa via Irak och vice versa (transit) i stället för Suezkanalen.

- Ministry of Water Resources; General Commission for maintaining irrigation and drainage projects.
- Irakiska Jordbruksministeriet
- Swedfund och Världsbanken

Svenska och Irakiska företag

ABB
 Al-Elaf Group
 Ericsson
 IESD in Sweden
 SAS
 Scania
 Sweco
 Swedish Iraqi Chamber of Commerce of Scandinavia
 Volvo

B) Ett samarbete mellan svenska och irakiska universiteten

1- Al Kufa universitet och Uppsala universitet. Högskolan i Kufa är ett irakiskt statligt universitet som grundades den 23 december 1987 i Irak – Najaf bestående av 12 högskolor. Vi anser att det är viktigt att hitta kanaler till ytterligare följande högskolor:

- College of Agriculture
- College of Science
- College for mathematics and Computers
- College of Athletic Education

2- Al Basra universitet och Malmö högskola.

3- Baghdad universitet och Stockholm universitet.

4- College of Technology in Baghdad och Kungliga Tekniska Högskolan Stockholm.

5- Dohok universitet och Göteborg universitet.

II - Hur ska strategin utformas?

A) Skapa en databas vilken kan funka som informationskälla för arbetsgivare och arbetstagare som har intresse för investeringar och arbete i Irak.

B) Ha nytta av nyckelpersoner som har goda kontakter och nätverk i båda länderna.

Nyckelpersonerna kan vägleda och skaffa fram tillfällena för praktikanter och arbetstagare att kanaliseras i rätt riktning.

- C) Hitta Svenska partners som vill starta projekt/investera i Irak och matcha ihop dem med irakier med intresse för jobb i Irak.
- D) Hitta mentorer som kan vägleda praktikanter och är beredda att dela med sig av erfarenheter.

*En dröm om en modell
En tavla av vätskor
Tigris och Eufrat
Plus alla tårar i Mesopotamien faller
Skapar en flod
En gigantisk flod
En flod som kan rinna
Från söder till norr
Birka kulturer blomstrar
Mellanöstern grönskar*

Industri

IQSpaces, Mohammed Altai
Scania / DynaMate AB, Ali Barhoon
Svensk Irakiska Handelskammaren i Skandinavien, Haider Ibrahim

I - Vilka aktörer kan ingå i strategin och hur ska den utformas?

Gruppen tycker att en aktiv och offensiv kontakt med irakiska myndigheter och statliga ägda företag kan leda till att skapa stora möjligheter till affärer som i sin tur kan skapa arbetsplatser för många irakier som har tillämplig utbildning och kunskaper. Eventuella aktörer som kan spela en stor roll:

- A) Svensk Näringsliv: Alla stora, medelstora och även små svenska företag som vill etablera sig i Irak kan vara stora aktörer i återvandringprocessen genom att anställa irakier som vill jobba i Irak och fungera som länkar mellan Sverige och Irak.
- B) Svenska organisationer och myndigheter: Export Kredit Nämnden (EKN), Migrationsverket, Svenska Export Krediten (SEK) Sida, Svenska Exportrådet, Swedfund, Utrikesdepartementet, etc.
- C) Internationella organisationer: FN, Världsbanken
- D) Irakiska ministerier för: Boende, Handel, Hälsa, Industri, Jordbruk, Miljö och Vattenresurser
- E) Stora irakiska privata företag, t ex inom byggbranschen och telekom
- F) Svensk Irakiska NGO i Sverige

II- Hur ska strategin utformas?

Gruppen tycker att vi ska sälja idén på ett klokt sätt genom att använda starka och lockande argument:

1. Jobba i ditt hemland
2. Återuppbygga ditt hemland
3. Stora möjligheter för utveckling och karriär

Kontakten med irakier och svenska myndigheter i Sverige kan ske genom:

1. Kontakt via irakiska organisationer, församlingar, nätverk, aktiva/nyckel personer som har goda kontakter.
2. Kontakt med svenska företag som har intresse för investering och arbete i Irak.
3. Kontakt med berörda svenska myndigheter bl.a. Migrationsverket och Sida.

Gruppen anser att vandring och återvandring har samma skäl bakom sig! Det är som en livscirkulär.

Vandring <=====→ Jobb, Trygghet, Bättre liv <=====→ Återvandring

Kultur

Irakiska Föreningen i Borås, Rashid Karma
Gränslösa Teatern, Karem Rashed
Nwares Dijla Förening, Raifa Sadek

I - Vilka aktörer kan ingå i strategin och hur ska den utformas?

Sverige

Konstnärsnämnden
Kulturarbetsförmedlingen
Kulturrådet
Migrationsverket
Sida
Svenska Institutet
Statliga och fria teatergrupper

Irak

Kultur- och mediemarknadens aktörer, dvs. TV kanaler som;
Al-bagdadia
Al-fayha
Al-foratt
Al-hurya
Al-rashed
Al-sharqia
Al-sumaeria
irakiska media nätverk

Tidningar och bokförlag:

Al-mada
Al-sabaha

Lokala kommunala tidningar och radiostationer:

Al-Mostaqbel

Radio Sawa

Kulturhögskolor:

The Academy of Fine Art (design och bildkonst)

Fine Arts Institute (ungdomar)

Barnkulturhuset

Fria teatrar

Författareförbundet

Kvinnoföreningar

Myndigheternas presskontaktavdelning.

II - Hur ska strategin utformas?

- A)** Att söka och få ett jobb för irakiska återvandrare är en långsiktig process och de ska inte ha för höga förväntningar på snabba resultat. Konkurrensen är stor och personliga kontakter ger stort inflytande.
- B)** Studera och analysera marknaden i Sverige för att ta reda på vilken kunskaper och erfarenheter som finns, för att få inspiration till hur en utvecklingsprocess kan startas upp i Irak.
- C)** Ta reda på vilka behov och möjligheter som finns för att få ett arbete på den irakiska kulturella marknaden?
- D)** Var och hur kontaktas möjliga arbetsgivare?
- E)** Vilka svårigheter och möjligheter finns det att söka ett arbete?
- F)** Inventera nya idéer, tankar och förslag som kan erbjudas för nya arbetsområden och yrken som inte finns idag på den lokala marknaden i Irak t ex;
- teknikutvecklare
  - cirkusarbetare
  - mobil barnteater regissör
  - kultur- och konstpedagoger
  - kuratorer
  - marknadsföringsansvarig
  - producent
  - studiecirkel ledare
- G)** Väldefinierad meritförteckning och intygad yrkeserfarenhet.
- H)** Referenser från både Irak och Sverige.
- I)** Egen insats som du kan bidra med för att skaffa jobb, t ex översättningar, utrustning, olika slags material, dataprogram, sång- och musikskivor, mm.
- J)** Håll kontinuerlig kontakt med potentiella arbetsgivare.

Miljö och teknik

Irakiska Huset Eskilstuna, Shabad Jabbar

Scandinavian Iraqi Development Centre (SIDC), Adel Aldabbagh

Sweco, Sahar Almashta

I - Vilka aktörer kan ingå i strategin och hur ska den utformas?

Sverige

Arbetsförmedlingen

Migrationsverket

Scania

Svenska Exportrådet

Sweco

WSP, Williams Sayles Partnership fusion 2001 J&W, Jacobson & Widmark

Ångpanneföreningen

II - Hur ska strategin utformas?

- A) Identifiera målgruppen, d v s människor som har önskan om återvandring till Irak för att arbeta och som har PUT
- B) Ta reda på lokala behov och brister i området
- C) Förankra en process hos irakiska aktörer, exempelvis hos berörda myndigheter och kommuner. Samtidigt förankra processen hos Svenska Exportrådet och Svenska Ambassaden i Bagdad
- D) Ge målgruppen lämplig utbildning i specifika områden hos de svenska aktörerna
- E) Återvandring till Irak för att arbeta

En viktig förutsättning för en lyckat utförande av processen ovan är:
ATT UTSE EN ELLER FLERA SVENSK IRAKIER SOM FÅR ROLLEN SOM
"MOBILA KOORDINATORER" MELLAN DEN SVENSKA
ARBETSFÖRMEDLINGEN OCH ARBETSMINISTERIET I IRAK.

Utbildning

Folkbildningsföreningen i Malmö, Athim Alhajaj

Kurdiska Riksförbundet i Sverige, Ata Banaj

Irakiska Demokratiska föreningen, Thabat Haddad

Bakgrund

Antal analfabeter inom datakunskap överstiger 75 % enligt utbildningsministeriet i Irak. Källa: Al- Sabah tidningen 2010-04-08

Syfte

Vi vill medverka och överföra kompetenserna inom datorkunskap till Irak genom att fortbilda irakiska lärare så att de kan använda datorer som ett viktigt redskap i den moderna undervisningen.

I - Vilka aktörer kan ingå i strategin och hur ska den utformas?

Folkbildningsföreningen i Malmö

Lärarhögskolan i Bagdad

Malmö högskola

Utbildningsministeriet i Irak

Målgrupp

Irakier som har permanent uppehållstillstånd i Sverige.
Inventera målgruppen, vem och hur?

II - Hur ska strategin utformas?

- A) Bjud in representanter för den irakiska samarbetspartnern till Sverige
- B) Anordna ett förebredningsmöte mellan parterna.
- C) Utforma en svensk-irakisk kommitté som får en verkställande funktion.
- D) För att detta skall genomföras bör huvudmannen först och främst ta kontakt och få ett godkännande från Utbildningsministeriet i Irak.

III - Ta fram konkreta exempel som kan ge vägledning för att söka ett arbete eller praktik i Irak?

Arbeta/praktisera som ICDL - lärare i Irak

Lämna in ett fullständigt CV samt ett personligt brev. I brevet kan nämnas eventuella önskemål om val av stad samt arbetsområde.

Innehav av ett ICDL – certifikat är ett krav – utbildning erbjuds i Sverige.

Fylla i en ansökningsblankett, bifogas med CV och brev.

Dessa lämnas in till kommittén som i sin tur kallar till intervju.

Arbetsökande/praktiksökande ansvarar för sitt uppehälle under sin vistelse i Irak.

Stats- och kommunal förvaltning

Assyriska Riksförbundet, Sait Yildiz
Kurdiska Kvinnoförbundet i Sverige, Seyran Duran
Migrationsverket Verksamhetsområde Mottagning, Kasra Solmus

I - Vilka aktörer kan ingå i strategin och hur ska den utformas?

Sverige

Arbetsförmedlingen
Skapa en kontakt nätverk

Irak

Arbetsministeriet
Svenska Ambassaden i Bagdad och Honorärkonsulatet i Erbil/Hewler
Svenska Exportrådet

Kartlägga makt- och ansvarsfördelningen mellan kommun, lansting och statförvaltningen i Irak. Information kan hämtas hos den irakiska ambassaden eller KRG representanten i Sverige

II - Hur ska strategin utformas?

Att hitta en ”svensk modell” som passar bäst för det irakiska samhället och motsvarar deras behov

Att undersöka möjligheten för tillämpningen av modellen

Att jobba genom våra kontakter för att kunna ”sälja” in idén om att den svenska modellen är bäst för dem.

Utbilda personalen på plats i Irak och fortbilda de som vill återvändra

Man kan driva det i projektform i samarbete mellan två kommuners miljösektorer ”vänortskommun” (Miljömedvetenhet: återvinningsstationer, avloppssystem, avfall)

III - Ta fram konkreta exempel som kan ge vägledning för att söka ett arbete eller praktik i Irak?

Förhoppningsvis skriva ett avtal som inkluderar en strategi och en manual för den arbetsökande, fattas mellan aktörerna i Sverige och i Irak med stöd av den eller de mobila koordinatörerna som ansluts till projektet.

Avslutande reflexioner

Den stora behållningen från Sigtuna var att dialogen byggde vidare på den grunden av nätverksbygge mellan irakier i Sverige representerande föreningsliv och näringar. Utbyte av information och erfarenheter sinsemellan genomsyrate Kristina hotell och konferens utmärkta och ändamålsenliga miljö. Det gavs stora möjligheter att etablera nyttiga kontakter för framtida samarbeten.

En framgång var de många ärliga och konstruktiva diskussioner som fördes. Det gällde inte minst syftet för dialogen hur man på bästa sätt ska kunna överföra kompetens genom att finna strategier för arbetsmöjligheter och praktik i Irak.

En målsättning med den pågående dialogen är att bidra till att irakier med permanent uppehållstillstånd som överväger att återvändra i framtiden ska få ett bättre underlag för sitt beslut. Detta mål nås successivt och framtidsutsikterna för fler möjligheter att underlätta återvändningsprocesser belystes och presenterades.

Dialogen i Sigtuna var en framgång! Alla medverkande bidrog på ett engagerat och konstruktivt sätt. Dialogen genomfördes på ett mycket positivt sätt, där alla med intresse lyssnade och diskuterade. Detta kan alla vara nöjda med inkluderat arrangören som ger sin tilltro att de medverkandes insats och engagemang för sitt land kommer att ha betydelse för utvecklingen i Irak.

Arrangören vill slutligen understryka vikten av att irakierna bosatta i Sverige och som regelbundet besöker Irak fortsätter det goda samarbetet och behåller det nätverk och de kontakter som upprättats.

Irakierna själva i Sverige och i Irak kan bidra med fler goda idéer för framtida initiativ och projekt på migrations- och utvecklingssamarbetsområdet!